

THE LEARNED SOCIETY OF WALES CYMDEITHAS DDYSGEDIG CYMRU

THE NATIONAL ACADEMY – CELEBRATING SCHOLARSHIP AND SERVING THE NATION
YR ACADEMI GENEDLAETHOL – YN DATHLU YSGOLHEICTOD A GWASANAETHU'R GENEDL

COFNODION DEG FED CYFARFOD CYFFREDINOL BLYNYDDOL Y GYMDEITHAS A GYNHALIWDY DRWY GYNHADLEDD FIDEO AR DDYDD MERCHER, 25 MAI 2022

<p>Yn bresennol:</p> <p>Yr Athro Hywel Thomas Yr Athro Michael Charlton Yr Athro Helen Fulton Yr Athro Terry Threadgold Yr Athro Alan Shore</p> <p>Mr Jonathan Adams Yr Athro Roger Awan-Scully Yr Athro Duncan Baird Yr Athro David Beerling Dr Carol Bell Yr Athro Richard Bevins Mr Charles Burton Yr Athro Elaine Crooks Yr Athro Sioned Davies Yr Athro Ceri Davies Yr Athro Siwan Davies Yr Athro Richard Day Dr Rob Deaves Yr Athro Shareen Doak Yr Athro Stefan Doerr Yr Athro Iain Donnison Yr Athro Edwin Egede Yr Athro Martina Feilzer Yr Athro Tess Fitzpatrick Dr Robin Gwyndaf Yr Athro Manu Hadda Yr Athro Peter Halligan Yr Athro Kamila Hawthorne Yr Athro Ann Heilmann Yr Athro Trevor Herbert Yr Athro Mererid Hopwood Yr Athro Ifan Hughes Dame Sue Ion Yr Athro Uzo Iwobi OBE Dr Layla Jayder Yr Athro Julian Jenkins Syr Karl Jenkins Yr Athro Geraint Jewell Dr Hywel Ceri Jones</p>	<p><i>(Llywydd)</i> <i>(Is-lywydd)</i> <i>(Is-lywydd)</i> <i>(Trysorydd)</i> <i>(Ysgrifennydd Cyffredinol)</i></p> <p>Yr Athro Rhys Jones Yr Athro Mari Jones Yr Athro Trevor Jones Yr Athro Yvonne Jones Syr Emyr Jones Parry Yr Athro Harshinie Karunaratna Yr Athro Peter Knowles Dr Anju Kumar Yr Athro Bill Lee Yr Athro Dewi Lewis Syr David Lloyd Jones Mr Pedr ap Llwyd Yr Athro Marian Ludgate Yr Athro Julie Lydon Yr Athro Gennady Mishuris Yr Athro Faron Moller Yr Athro Kathryn Monk Mr Steve Morris Yr Athro Max Munday Yr Athro Helen Nicholson Yr Athro Perumal Nithiarasu Yr Athro Ruth Northway Yr Athro Katherine Leni Oglesby Yr Athro Olivette Otele Yr Athro Duc Pham Yr Athro Ceri Phillips Yr Athro Ryszard Piotrowicz Yr Athro Loredana Polezzi Yr Athro Eleri Prys Yr Athro David Ian Rabey Yr Athro Dipak Ramji Yr Athro Dominic Reeve Yr Athro Geoff Richards Yr Athro Andrew Rowley</p>	<p>Yr Athro Karl Schmidt Yr Athro Bettina Schmidt Yr Athro Bernard Schutz Yr Athro Qiang Shen Dr Hamsaraj Shetty Yr Athro Keith Smit Yr Athro Steve Smith Yr Athro Helen Stokes-Lampard Yr Athro Jean Thomas Yr Athro John V Tucker Y Parchedig Athro John Tudno Williams Yr Athro Carol Tully Yr Athro Meena Upadhyaya Yr Athro Marcela Votruba Yr Athro Diana Wallace Dr Eryn White Yr Athro Howard Williams Yr Athro Julie Williams Ms Nia Williams Yr Athro Robin Williams Yr Athro Colin Williams Yr Athro Chris Williams Dr Goronwy Wynne Dr Rowland Wynne Dr Emma Yhnell Yr Athro Reyer Zwigelaar</p>
---	---	--

Mynychu drwy ddirprwy:

Yr Athro Michael Bowker	Yr Athro Alma Harris	Yr Athro Judith Eleri Phillips
Yr Athro Keith Burnett	Yr Athro Angela V John	Yr Athro Christopher Pollock
Yr Athro Hazel Carby	Yr Athro Venkateswarlu Kanamarlapudi	Yr Athro Sally Power
Yr Athro Simon Cox	Yr Athro Hilary Lapin-Scott	Yr Athro Bryan Randell
Yr Athro Michael Davies	Yr Athro John Lazurus	Yr Athro David N Thomas
Dr Cameron Durrant	Yr Athro Mark Lee	Syr Keith Thomas
Yr Athro Roger Falconer	Yr Athro Gennady Mishuris	Yr Athro Lynda Warren
Yr Athro Thomas Anthony Ford	Dr Sue Niebrzydowski	Dr. Lynn William
Yr Athro Ralph Griffiths	Syr John o'Reilly	Yr Athro Susan Wong
Yr Athro John Harper	Yr Athro J Ormerod	

Yn bresennol:

Ms Olivia Harrison	<i>(Prif Weithredwr)</i>
Dr Sarah Morse	<i>(Rheolwr Polisi a Materion Cyhoeddus)</i>
Mrs Amanda Kirk	<i>(Clerc y Cyngor)</i>
Mr Joe Boyle	<i>(Swyddog Cyfathrebu)</i>
Mrs Fiona Gaskell	<i>(Swyddog y Gymrodoriaeth)</i>
Ms Janice Gillian	<i>(Swyddog Cyllid)</i>
Dr Barbara Ibinarriaga Soltero	<i>(Swyddog Rhaglen, Datblygu Ymchwilwyr)</i>
Mrs Cathy Streamer	<i>(Rheolwr Rhaglen, Datblygu Ymchwilwyr)</i>
Ms Nerys Hurford	<i>(Cyfieithydd)</i>

Dechreuodd y Cyfarfod Cyffredinol Blynnyddol am 2.30 p.m.

1. Croeso a Chyflwyniad gan Lywydd y Gymdeithas

Croesawodd y Llywydd y Cymrodyr oedd yn bresennol, yn arbennig Cymrodyr oedd newydd eu hethol, i ddeuddegfed Cyfarfod Cyffredinol Blynnyddol y Gymdeithas, gan ddiolch iddynt am eu presenoldeb, a chynghorodd Gymrodyr bod croeso iddynt annerch y cyfarfod yn Gymraeg neu Saesneg.

Croesawodd y Llywydd Olivia Harrison, a oedd wedi ei phenodi'n Brif Weithredwr newydd y Gymdeithas.

Croesawodd y Llywydd Nerys Hurford, a fyddai'n darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd, a mynegodd ei ddiolch i'r cyfieithydd ar y pryd.

Nododd y Llywydd farwolaethau'r Cymrodyr Syr Dai Rees, Syr Ronald Mason, yr Athro Malcom Brown a'r Athro Kenneth Walters, a threuliodd y Cymrodyr funud o dawelwch er cof amdanynt.

2. Ymddiheuriadau am absenoldeb

Roedd 18 o ymddiheuriadau wedi cael eu derbyn, a fyddai'n cael eu rhestru fel atodiad i gofnodion y cyfarfod.

3. Cofnodion y Cyfarfod Cyffredinol Blynnyddol a gynhaliwyd ar 19 Mai 2021

CAFODD, NODODD A PHENDERFYNNODD yr Aelodau **GYMERADWYO** Cofnodion degfed Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol y Gymdeithas a gynhaliwyd ar 19 Mai 2021. Bydd y cofnodion yn cael eu llofnodi gan y Llywydd ar y cyfle cyntaf.

4. Cyhoeddi'r Cymrawd Anrhydeddus Newydd, Y Farwnes Brown

Nododd yr Athro Michael Charlton, yn anffodus, fod y Farwnes Brown wedi cael ei gorfodi i dynnu allan o'r Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol ar y funud olaf, ac na fyddai'n gallu ymuno â'r cyfarfod a nododd:

Bod y Farwnes Brown o Gaergrawnt, yr Athro Julia King, yn beiriannydd Prydeinig a oedd wedi cyrraedd brig ei phroffesiwn ac a oedd yn hynod ddylanwadol erbyn hyn.

Ar ôl graddio o Brifysgol Caergrawnt, treuliodd ei gyrfa gynnar yn Rolls Royce, lle bu'n gweithio ar aloion sy'n gwrthsefyll blinder ar gyfer aerobeiriannau, a arweiniodd at ddatblygu awyrennau mwy diogel ac effeithlon. Yna, symudodd i'r byd academiaidd, gan ymgymryd â rôl Deon Gweithredol ar gyfer y Gyfadran Peirianeg yng Ngholeg Imperial. Wedi hynny, cafodd ei phenodi'n Is-ganghellor Prifysgol Aston, swydd y cyflawnodd hi gyda llwyddiant mawr. Yn ystod y cyfnod hwn, bu hefyd yn cadeirio'r adroddiad King Review of Low Carbon Cars (2008).

Roedd ei llwyddiannau wedi cael eu cydnabod gan sawl gwobr, sef FREng, FRS, DBE, gan gynnwys ei dyrchafiad i Dŷ'r Arglwyddi fel Meinciwr Croes.

Roedd hi'n arbennig o adnabyddus am ei gwaith ar yr Agenda Newid Hinsawdd, a bu'n Gadeirydd Pwyllgor Addasu Newid Hinsawdd y DU.

Nododd yr Athro Charlton fod y Gymdeithas yn croesawu'r Farwnes Brown i'r Gymdeithas, ac yn edrych ymlaen at ei chyfarfod.

5a. Materion Llywodraethu

Yr Adroddiad a'r Cyfrifon Blynyddol, 2020/21 a Phenodi Archwilwyr Annibynnol

Cyflwynodd y Trysorydd bapur AGM/2022/02, yr Adolygiad Blynyddol, yr Adroddiad a Chyfrifon y Gymdeithas am y cyfnod rhwng 1 Awst 2020 a 31 Gorffennaf 2021, a nododd y gallai'r cyfrifon llawn gael eu hadolygu ar wefan y Gymdeithas.

Nododd y Trysorydd fod y Gymdeithas yn parhau'n ddiolchgar i bob Prifysgol yng Nghymru sy'n parhau i ddarparu cyllid anghyfyngedig i'r Gymdeithas, gan gynnwys y rhodd hael o wasanaethau pro-bono. Heb eu cefnogaeth, ni fyddai'r Gymdeithas yn gallu gweithredu.

Estynnodd y Trysorydd ddiolch i bob Cymrawd am eu cyfraniad drwy danysgrifio, yn enwedig y rheiny sy'n rhoi rhoddion ychwanegol. Roedd y Gymdeithas yn ddiolchgar i'r holl Gymrodyr hynny a ganiataodd i GiftAid gael ei hawlio yn erbyn eu tanysgrifiad. Trwy gofrestru ar gyfer GiftAid, cynyddodd Cymrodyr cymwys werth eu tanysgrifiad 25%.

Roedd y Gymdeithas yn falch o gael y grant cyntaf gan CCAUC yn 2020-21, ac yn gobeithio y byddai hyn yn datblygu i fod yn gytundeb ariannu amlflwyddyn gyda chymorth y Prif Weithredwr.

Yr all daliad mwyaf oedd cyflogau'r tîm staff sy'n cefnogi'r gwaith yr oedd y Gymdeithas yn ei wneud. Arhosodd cyllid y Gymdeithas yn iach, doedd dim gwariant annisgwyl, ac roedd y Gymdeithas wedi cario gwarged bach drosodd ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Parhaodd y Gymdeithas i gynnal digon o gronfeydd wrth gefn i fodloni'r polisi wrth gefn ac ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, roedd £290,000 wedi'i fuddsoddi yng nghronfa datblygu strategol y Gymdeithas.

Roedd Is-ddeddfau a Rheoliadau'r Gymdeithas yn ei gwneud yn ofynnol i'r cyfrifon archwiliedig a'r adroddiad blynyddol gael eu cyflwyno yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol. Gwahoddwyd Cymrodyr i dderbyn yr Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon am y cyfnod 1 Awst 2020 i 31 Gorffennaf 2021 (degfed cyfnod cyfrifo'r Gymdeithas).

Gofynnwyd i'r Trysorydd a oedd 6 mis o gostau gweithredu yn ddigonol ar gyfer cronfeydd wrth gefn y Gymdeithas, a chytunodd i adolygu lefel y cronfeydd wrth gefn yn y flwyddyn i ddod.

Gofynnwyd i'r Trysorydd a fyddai'r Gymdeithas yn derbyn mwy o arian gan CCAUC, a chynghorodd bod y Gymdeithas eisoes wedi derbyn mwy o gyllid, ond roedd hyn yn rhan o flwyddyn ariannol 2021/22, a byddai'r Prif Weithredwr yn trafod hynny yn ddiweddarach yn y cyfarfod.

Penderfynodd yr Aelodau i dderbyn Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon y Gymdeithas ar gyfer 2020-2021.

Nododd y Trysorydd fanylion y cynghorwyr ariannol annibynnol oedd wedi cydweithio â'r Gymdeithas dros y blynyddoedd diwethaf.

Roedd Azets wedi adolygu cyfrifon y Gymdeithas, ac roedd y Gymdeithas yn falch o gynghori nad oedd unrhyw faterion na meysydd oedd yn peri pryder.

Roedd y Gymdeithas wedi bod yn hapus gyda lefel y gwasanaeth oedd yn cael ei gynnig, ac fe fyddai'n croesawu'r cyfle i barhau i weithio gydag Azets.

Penderfynodd y Cymrodyr gymeradwyo penodi Azets, yr arholwyr annibynnol.

CAFODD a **NODODD** yr aelodau bapur AGM/2022/02, Materion Llywodraethu, yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon, 2020/21 a Phenodi Arholwyr Annibynnol.

Nododd y Trysorydd fod Janice Gillian yn ymddeol o'r Gymdeithas, ac estynnodd ddiolch iddi am ei holl waith anhygoel dros y Gymdeithas.

Roedd Janice yn cael ei gwerthfawrogi'n fawr gan y staff a'r tîm Gweithredol, ac roedd wedi cefnogi tri Thrysorydd. Roedd pob un yn ddiolchgar am ei chwmsler doeth, ei phen clir, ei sylw manwl i fanylion ac yn fwy na dim, am ei natur gynnes a chefnogol. Roedd hi wedi gwneud cyfraniad gwirioneddol i'r tîm staff ac i gyllid y gymdeithas.

Byddai Janice yn cael ei cholli, ond roedd y tîm yn dymuno'n dda iddi yn ei hymddeoliad.

5b. Materion Llywodraethu

Swyddogion, y Cyngor a Phwyllgorau: Aelodau hen a newydd

Ychwanegodd yr Ysgrifennydd Cyffredinol ei ddiolch i Janice Gillian am ei holl gefnogaeth.

Cyflwynodd yr Ysgrifennydd Cyffredinol bapur (AGM/2022/03) i hysbysu Cymrodyr am:

- Offerynnau Llywodraethol y Gymdeithas (Siarter Frenhinol, Is-ddeddfau a Rheoliadau), yn enwedig y rhai oedd yn ymwneud â chynnal Cyfarfodydd Cyffredinol Blyneddol a Chyfarfodydd Cyffredinol eraill
- ganlyniad ethol swyddogion ac aelodau'r Cyngor yn 2022
- fanylion aelodaeth bob Pwyllgor Cymdeithas Ddysgedig Cymru, gan gynnwys y Cyngor

Dywedodd yr Ysgrifennydd Cyffredinol wrth Gymrodyr bod y Cyngor, yn ystod blwyddyn 2021/22 y Gymdeithas, wedi cynnal Adolygiad Llywodraethu oedd yn symleiddio'r broses lywodraethu, ac yn cynnig cyfle i fwy o Gymrodyr gymryd rhan yng ngwaith y Pwyllgorau.

Roedd polisi laith Gymraeg newydd y Gymdeithas yn cael ei ddatblygu, a byddai'n disodli'r Polisi Dwyieithrwydd blaenorol. Roedd y Polisi yn fwy uchelgeisiol a chadarn, ac wedi cael ei ddrafftio gan staff, Cymrodyr a phartïon allanol i sicrhau ei fod yn addas ar gyfer Cymdeithas sy'n tyfu.

Roedd y Cyngor wedi diwygio Cod Ymddygiad y Gymdeithas, i sicrhau ei fod yn berthnasol i bob Cymrodyr ac nid aelodau'r Cyngor yn unig, fel oedd yr achos o'r blaen.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, mae llawer iawn o waith wedi cael ei wneud o ran Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant.

Doedd dim newidiadau wedi bod i'r tîm Gweithredol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Yn eu cyfarfod ym mis Mehefin 2021, gwahoddodd y Cyngor yr Athro Ambreena Manji i gael ei gyfethol i'r Cyngor. Doedd dim newid i weddill aelodau'r Cyngor.

Fe wnaethom estyn gwahoddiad i'r holl Gymrodyr gyflwyno ceisiadau i ymuno â dwy swydd ar y Cyngor ym mis Chwefror 2022. Derbyniodd y swydd Clerc ddau gais, ac fe gafodd Dr Sally Davies a'r Athro Iwan Morus eu hailbenodi i'r Cyngor am ail dymor heb fod angen pleidlais.

Estynnodd yr Ysgrifennydd Cyffredinol ddiolch i Ambreena am gytuno i weithio gyda'r Gymdeithas, gan longyfarch Dr Davies a'r Athro Morus ar gael eu hail-ethol.

Estynnodd yr Ysgrifennydd Cyffredinol ddiolch i'r holl Gymrodyr oedd wedi gwasanaethu ar y Pwyllgorau, a chynghori y gallai manylion holl aelodau'r Pwyllgor gael eu canfod yn y papur. Nodwyd mai un o'r ychydig fanteision a gafwyd yn ystod y pandemig oedd yr angen i hwyluso cyfarfodydd rhithwir. Mae hyn wedi caniatáu i'r Gymdeithas benodi aelodau rhyngwladol i'r Pwyllgorau Llywodraethu, a hynny am y tro cyntaf.

O ganlyniad i'r adolygiad Llywodraethu, roedd gan y Pwyllgor Cyllid lai o aelodau o'r tîm Gweithredol, ac roedd wedi penodi Dr Sally Davies yn Is-gadeirydd. Fe wnaeth yr Ysgrifennydd Cyffredinol longyfarch Dr Davies ar ei phenodiad.

Ymunodd yr Athro Lisa Collins a'r Athro Mark Rees â'r pwyllgor o Leeds ac Awstralia, ac estynnwyd diolch iddynt am eu cyfraniadau.

Yn yr un modd, symleiddwyd y Pwyllgor Dibenion Cyffredinol, i leihau nifer o aelodau'r tîm Gweithredol ar y Pwyllgor.

Fe wnaeth y Pwyllgor Dibenion Cyffredinol groesawu'r Athro Loredana Polezzi a'r Athro Raluca Radulescu sydd wedi eu lleoli yn America a Bangor yn y drefn honno. Roedd y Gymdeithas yn ddiolchgar iawn am eu cyfraniadau.

Roedd Pwyllgor y Gymrodoriaeth wedi penodi Syr Mansel Aylward i gynrychioli Cymrodyr C1. Estynnodd yr Ysgrifennydd Cyffredinol ddiolch i Syr Mansel am gytuno i ymuno â'r pwyllgor.

Doedd dim newidiadau wedi bod i aelodaeth y Pwyllgor Penodiadau Llywodraethu. Fodd bynnag, yn dilyn yr Adolygiad Llywodraethu, roedd y Pwyllgor wedi cael ei ailenwi fel y Pwyllgor Goruchwylio Llywodraethu.

Estynnodd yr Ysgrifennydd Cyffredinol ddiolch i Gynrychiolwyr Prifysgol y Gymdeithas (URLS), oedd wedi ateb yr alwad i weithio gyda'r Gymdeithas y llynedd. Y rhain oedd:

- Yr Athro Eleri Prys
- Yr Athro Venkat Kanamarlapudi
- Yr Athro Huw Summers
- Yr Athro Ann Agar
- Yr Athro Chris Taylor
- Yr Athro Marian Ludgate
- Yr Athro Raluca Radulescu
- Dr Louise Bright
- Yr Athro Maria Hinfelaar
- Yr Athro David Brooksbank

Gwnaeth yr URLS lawer iawn o waith i gefnogi'r Gymdeithas yn eu priod sefydliadau. Roedden nhw wedi bod yn ddylanwadol wrth helpu'r Gymdeithas i gyflawni'r cydbwysedd agos rhwng y rhywiau mewn enwebeion yng nghylch yr etholiad, ac roedd y Gymdeithas yn ddiolchgar am eu holl ymdrechion.

Mynegodd yr Ysgrifennydd Cyffredinol ei ddiolch i'r Athro Helen Wilcox a oedd wedi ymddiswyddo fel URLS ym Mangor, a'r Athro Maxine Pendlington a oedd wedi camu lawr fel URLS dros Glyndŵr.

CAFODD a **NODODD** yr aelodau bapur AGM/2022/02, Materion Llywodraethu, Swyddogion, y Cyngor a Phwyllgorau: Aelodau hen a newydd.

6. **Cyhoeddi Cymrawd er Anrhydedd Newydd, y Fonesig Sue Ion**

Cyflwynodd yr Athro Micheal Charlton, y Cymrawd er Anrhydedd newydd, y Fonesig Sue Ion

Roedd y Fonesig Sue Ion wedi gwneud cyfraniad eithriadol i fyd dysgu, gan ragori yn ei maes drwy rolau arweinyddiaeth Genedlaethol a Rhyngwladol. Cafodd ei chydnabod yn rhyngwladol am ei harbenigedd, ei chyfraniadau at bolisi ynni, ac at y defnydd diogel ac effeithlon o bŵer niwclear.

Fel Cyfarwyddwr Technoleg yn BNFL, bu'n arwain dros 1,000 o wyddonwyr a pheirianwyr gyda buddsoddiadau blynyddol dros £100m. Adeiladodd y Fonesig Ion gysylltiadau ymchwil academiaidd cryf yn y DU ac ar lefel rhyngwladol, gan ymgysylltu'n weithredol i lywio polisi'r llywodraeth ar lawer o Bwyllgorau a grwpiau cynghori.

Cafodd lawer o ganmoliaeth am ei gwaith, ac roedd y Fonesig Ion wedi cael ei hanrhydeddu gan gyfoedion yn yr Academi Beirianneg Frenhinol, y Gymdeithas Frenhinol, wedi cael ei gwneud yn Gymrawd er Anrhydedd y Sefydliad Ffiseg ac erbyn hyn, yn Gymrawd Cymdeithas Ddysgedig Cymru.

Anerchodd y Fonesig Sue y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol:

“Mae yn anrhydedd fawr i mi gael eich gwahoddiad i fod yn Gymrawd er Anrhydedd gyda eich corff hanesyddol ac enwog a mae yn bleser i mi ei dderbyn. Diolch yn fawr.”

“It is a great honour for me to receive your invitation to become an Honorary Fellow of your historic and famous body and I am delighted to accept it.

“It came as a great, but very pleasant surprise; especially give the numerous famous citizens of Wales who have received the honour in the past.

“Although not a native of Wales myself, my connections go back for my entire life. My godparents were Mary and Robert Gough-Roberts native of Rhos-on-Sea in North Wales and my family spent most summers of my childhood enjoying the wonderful coastline and facilities of Rhos and Llandudno while taking advantage of their hospitality.

“My sister-in-law, Mary Ion, nee Griffiths and now a resident of Australia has never forgotten her Welsh roots and still speaks Welsh with a local club of similar émigrés. Her brother David Griffiths is the well-known Welsh portrait painter who has paintings of famous Welsh politicians and others in the National Gallery and one of Prince Charles in the City Hall in Cardiff which I was delighted to see while opening an event for the Royal Society designed to establish better links between Industry and the great Welsh academic Institutions. This led to a follow up UK wide ‘Transforming Our Futures’ event in Newport initiated by The Royal Society which I was pleased to host, to celebrate the great advances in photonics technologies where the combination of the Academic Strengths and Industry Investment in South Wales have created a world leading technology hub and cluster.

“I served in the nuclear industry for over 30 years before starting to cover energy and science and engineering issues especially the pipeline of future talent more widely. It has been my great pleasure to serve on key advisory and policy committees of the Royal Society and the Royal Academy of Engineering with Welsh Fellows of both National Academies hopefully helping to make difference to the wider UK as well as to Wales.

“It has been my great honour over these past few years to have served as a member of the Wales Chief Scientific Advisor’s Science Advisory Committee Chaired by Syr John O’Reilly and to have played a role in advising the Welsh Government Officials on the steps which can be taken to improve the prospects for Nuclear Energy and Nuclear Medicine investment in North Wales. It has also been my pleasure to have worked with key academics at the University of Bangor on the importance of nuclear energy.

“Once again my sincere thanks. Diolch yn Fawr.”

7. Ethol Cymrodyr Newydd

Cyflwynodd yr Is-lywydd ar gyfer y Dyniaethau, y Celfyddydau a'r Gwyddorau Cymdeithasol, yr Athro Helen Fulton, y 66 o Gymrodyr newydd a oedd wedi'u hethol i'r Gymdeithas yn ystod cylch etholiad 2021-22.

Croesawodd yr Is-lywydd y Cymrodyr newydd, a nododd ei bod yn bleser gweld y fath ehangder o dalent yn eu plith.

Roedd hi wedi bod yn flwyddyn arloesol i'r Gymdeithas, gyda bron i 50% o'r holl enwebiadau yn cael eu derbyn yn ferched, ac roedd yr un mor braf gweld tuedd debyg yng nghanlyniadau'r etholiad.

Estynnodd yr Is-lywydd y Llywydd i wneud datganiad.

Anerchodd y Llywydd y Cymrodyr newydd, gan nodi: "Yn enw Cymdeithas Ddysgedig Cymru a thrwy ei hawdurdod, fe'ch derbyniaf chi yn Gymrodyr y Gymdeithas".

Cyflwynodd yr Is-lywydd y Cymrodyr Newydd:

Yr Athro Sondipon Adhikari
Yr Athro Davina Allen
Mr Pedr ap Llwyd
Yr Athro Rachel Ashworth
Yr Athro Duncan Baird
Yr Athro David Beerling
Dr Carol Bell
Yr Athro Farah Bhatti
Yr Athro Stéphane Bordas
Yr Athro Paul Boyle
Ms Louise Casella
Yr Athro Sin Yi Cheung
Yr Athro Peter Collins
Yr Athro Elaine Crooks
Yr Athro Richard Day
Dr Robert Deaves
Yr Athro Stefan Doerr
Yr Athro Iain Donnison
Dr Cameron Durrant
Yr Athro David Egan
Yr Athro Martina Feilzer
Yr Athro Francis Griffiths
Yr Athro Judith Hall
Yr Athro Christopher Hancock
Rev Dr Sally Harper

Yr Athro Kamila Hawthorne
Mrs Nadia Hikary-Bhal
Yr Athro Lucy Huskinson
Yr Athro Uzo Iwobi
Dr Layla Jader
Syr Simon Jenkins
Yr Athro Geraint Jewell
Yr Athro E Yvonne Jones
Yr Athro Julia Jones
Dr Kathryn Jones
Yr Athro Lesley Jones
Yr Athro Rhys Jones
Yr Athro Frances Knight
Dr Anju Kumar
Yr Athro William Lee
Yr Athro Colin McInnes
Yr Athro Rebecca Melen
Yr Athro Kathryn Monk
Mr Steve Morris
Yr Athro Olivette Otele
Ms Rachel Podger
Yr Athro Dipak Ramji
Yr Athro Omer Rana
Yr Athro Robert Read
Yr Athro Susan Rosser
Yr Athro Andrew Rowley
Yr Athro Bettina Schmidt
Dr Hamsaraj Shetty
Yr Athro Steven Smith
Yr Athro Stuart Taylor
Yr Athro Thora Tenbrink
Yr Athro David W Thomas
Yr Athro Howard Thomas
Yr Athro Karin Wahl – Jorgensen
Yr Athro Roger Whitaker
Dr Eryn White
Yr Athro Paul Wigley
Yr Athro Charlotte Williams
Dr Goronwy Wynne
Dr Roland Wynne
Dr Emma Yhnell

Gorffennodd y Llywydd drwy ddweud “Fel Cymrawd a etholwyd i Gymdeithas Ddysgedig Cymru, byddwch yn addunedu i wneud popeth o fewn eich gallu i gynnal dibenion ac enw da’r Gymdeithas.”

8. Uchafbwyntiau’r Flwyddyn

Cyflwynodd y Prif Weithredwr gyflwyniad byr o rai o uchafbwyntiau gwaith y Gymdeithas dros y flwyddyn ddiwethaf. Nododd bod llawer o'r gwaith wedi digwydd cyn iddi ymuno â'r Gymdeithas ym mis Chwefror. Estynnodd y Prif Weithredwr ddiolch i'r tîm staff a'r Cymrodyr niferus oedd wedi eu cefnogi mewn cyflwyno ystod mor wych o weithgareddau.

Y datblygiad mwyaf i'r Gymdeithas y llynedd oedd derbyn ychydig dros £100k o gyllid gan CCAUC, Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru. Roedd y cyllid o ganlyniad i sefydlu partneriaeth newydd ar gyfer datblygu ymchwilwyr gyda CCAUC, a chafodd ei neilltuo i gwmpasu'r meysydd eang canlynol:

- Datblygu’r rhwydwaith Ymchwilwyr Gyrfa Gynnar ymhellach
- Mentrau cefnogi ar gyfer ymchwilwyr canol gyrfa ac uwch ymchwilwyr
- Darparu grantiau bach ar gyfer ceisiadau ymchwil cydweithredol
- Cryfhau llais Cymru mewn partneriaethau strategol allweddol
- Dathlu rhagoriaeth a chynyddu dealltwriaeth y cyhoedd o ymchwil

Roedd yr arian yn cynnwys tua thraean o incwm y Gymdeithas, ac wedi ariannu swm sylweddol o weithgarwch. Roedd dau aelod newydd o staff wedi'u penodi i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r gwaith hwn, sef Cathy Stroemer a Barbara Ibinarriaga Soltero. Anogwyd y Gymrodoriaeth i gymryd rhan yn y maes gwaith pwysig hwn i'r Gymdeithas, sy'n tyfu.

Cyflwynodd y Prif Weithredwr dri phrif weithgaredd wedi'u hariannu drwy grant CCAUC, gan nodi nad oeddent yn brosiectau annibynnol. Er mwyn bodloni amcanion a gytunwyd â CCAUC, dywedodd y Prif Weithredwr bod yr holl weithgareddau maen nhw wedi'u hariannu wedi'u cynllunio i gyflawni nodau'r Gymdeithas ymhellach, a chefnogi ein gwaith presennol.

1) Rhwydwaith Ymchwilwyr Gyrfa Cynnar

Gyda'r cyllid gan CCAUC, roedd y Gymdeithas wedi parhau i dyfu'r Rhwydwaith Ymchwilwyr Gyrfa Cynnar, manteision y Gymdeithas iddynt, a'r gwerth roedd yn ei ddarparu i'w haelodau a thu hwnt.

Roedd y rhwydwaith Ymchwilwyr Gyrfa Cynnar wedi'i anelu at unrhyw un a oedd yn dechrau, neu a oedd wedi dechrau yn ddiweddar, gyrfa ym maes ymchwil neu weithio gydag ymchwilwyr. Roedd y rhan fwyaf o'r aelodau'n gweithio ym maes addysg uwch, ond roedd y rhwydwaith ar agor hefyd i'r rhai yn y sector cyhoeddus, preifat a'r trydydd sector. Roedd am ddim i ymuno ond yn gyfnewid, gofynnodd y Gymdeithas i aelodau gyfrannu at fywyd y rhwydwaith drwy gymryd rhan mewn gweithgareddau, a bod yn agored i gydweithio ag eraill ar draws Cymru.

Prif fantais y rhwydwaith oedd yn ei natur Cymru gyfan a thrawsddisgyblaethol, gan roi cyfle i Ymchwilwyr Gyrfa Cynnar gysylltu â'r rhai y tu hwnt i'w cydweithwyr sefydliadol, a gydag arbenigedd eang a phrofiad Cymrodyr y Gymdeithas.

Roedd gan y rhwydwaith dros 800 o danysgrifwyr gweithredol, ac roedd gan tua 570 ohonynt gysylltiad hysbys ag un o'r 8 Prifysgol yng Nghymru. Roedd gwaith aelodau'r Rhwydwaith Ymchwilwyr Gyrfa Cynnar yn rhychwantu 97 o bynciau, gyda chydbwysedd da rhwng pynciau STEM a HASS.

Dros y flwyddyn, roedd y Gymdeithas wedi cynnal nifer o weithdai ar-lein a sesiynau rhwydweithio, a oedd yn boblogaidd iawn. Gan gynnwys:

- Cynnal iechyd meddwl ar draws y maes academaidd
- Dau weithdy cyllido mewn partneriaeth ag Aberystwyth:
  - 1) Ymgeisio am Grantiau a'r
  - 2) Prif Gamgymeriadau a Steil Ysgrifennu Grantiau
- Boreau Coffi Anffurfiol i drafod effaith Covid-19 ac i gael mewnbwn aelodau'r rhwydwaith i ddiwyddiadau rhwydweithio yn y dyfodol

Roedd y Gymdeithas wedi rhedeg ei Chynhadledd Ymchwil ar-lein gyntaf ar gyfer Ymchwilwyr Gyrfa Cynnar hefyd. Fe wnaeth y digwyddiad fynd i'r afael â'r 'argyfwng hinsawdd ac anghydraddoldebau cymdeithasol', ac anogodd ddeialog ryngddisgyblaethol ymhlith ymchwilwyr sydd wedi'u lleoli yng Nghymru. Roedd y digwyddiad yn dilyn uwchgynhadledd hinsawdd COP 26 yn Glasgow, ac roedd cysylltiad rhwng COP Cymru, gan arddangos gwaith dros 20 o Ymchwilwyr Gyrfa Cymru.

Fe wnaeth y Gynhadledd ddenu ceisiadau gan holl brifysgolion Cymru, ac roedd gwaith y siaradwyr yn cwmpasu disgyblaethau ar draws y pynciau STEM, dyniaethau, y celfyddydau a'r gwyddorau cymdeithasol.

Estynnodd y Prif Weithredwr ddiolch i bawb a gymerodd ran, roedd yn gynhadledd lwyddiannus gyda mwy nag 80 o gyfranogwyr a fideos o'r diwrnod, ochr yn ochr â thystiolaethau gan gyfranogwyr, sydd ar gael ar sianel a gwefan youtube y Gymdeithas.

Fel rhan o gynnydd y Gymdeithas i CCAUC ar gyfer cyllid y flwyddyn nesaf, ac ochr yn ochr â datblygu'r strategaeth, roedd y Gymdeithas yn gobeithio parhau i adeiladu ar lwyddiant y rhwydwaith Ymchwilwyr Gyrfa Cynnar, i ddarparu rhaglen wych o ddiwyddiadau, cefnogaeth, a gweithgareddau rhwydweithio i ddatblygu ymchwilwyr ar bob cam gyrfa.

2) Grantiau gweithdai ymchwil

Yn 2022, peilotiodd y Gymdeithas gynllun grantiau bach ar gyfer Gweithdai Ymchwil Astudiaethau Cymru. Gallai sefydliadau yng Nghymru wneud cais am hyd at £1000 i hwyluso rhyngweithio a phartneriaeth ddeallusol a chreadigol, rhwng ymchwilwyr o ddisgyblaethau gwahanol ac o amrywiaeth o sefydliadau. Cafodd y cynllun ei ddylunio ar gyfer ceisiadau a oedd yng nghanam cynnar eu datblygiad - gan gefnogi cyfarfodydd a digwyddiadau i drafod syniadau am feysydd gwaith, yn hytrach nag i gyflwyno canfyddiadau'r gwaith roeddent wedi ei orffen.

Derbyniodd y Gymdeithas geisiadau gwych, a dyfarnwyd grantiau gwych i 7 prosiect gwahanol gan gynnwys:

- prosiect amlddisgyblaethol sy'n archwilio naratifau o newid gwledig yng Nghymru,
- prosiect sy'n archwilio pa mor gyffredin yw tatŵs asgell dde eithafol yng Ngharchar y Parc,

- prosiect cydweithredol sy'n ceisio ehangu Mynediad Mewnffudwyr Rhyngwladol at Addysg Cyfrwng Cymraeg/Dwyieithog Statudol.

Roedd crynodebau o'r saith prosiect ar gael ar wefan y Gymdeithas.

Cynhaliwyd adolygiad o'r peilot, ac fe ddangosodd bod y cynllun yn llwyddiannus mewn hybu ceisiadau ymchwil ar y cyd, gyda phrosiectau yn defnyddio'r gwaith wedi ei gwblhau yn defnyddio'r grant, i wneud cais am arian ychwanegol gan sefydliadau eraill, gan gynnwys grant gan NERC am £10k.

Roedd effaith arall yn cynnwys:

- creu perthnasoedd newydd cryf ar draws disgyblaethau academiaidd, ac atgyfnerthu a datblygu perthnasoedd sy'n bodoli eisoes gyda phartneriaid allanol
- datblygu rhywfaint o ffyrdd o feddwl newydd cyflym a radical, gan gynnwys newidiadau mewn ffocws ymchwil i rai cyfranogwyr academiaidd
- datblygu'r ymddiriedaeth a'r cyfathrebu sy'n hanfodol yn ystod y cyfnod sylfaenol o gydweithio

Roedd yr adolygiad yn dangos hefyd, bod awch i redeg y cynllun eto a'i ehangu i feysydd gwaith newydd. Roedd y cynllun yn cyd-fynd yn dda â'r cytundeb partneriaeth â CCAUC, am ei fod yn cefnogi cydweithrediadau ymchwil ar draws Cymru. Felly, roedd y Cynllun Cyllido Gweithdai Ymchwil diwygiedig, wedi lansio cyn y Cyfarfod Cyffredinol Blyneddol, gyda'r cyllid gan CCAUC yn caniatáu i'r Gymdeithas ehangu'r cynllun i dri gwahanol linyn o gyllid.

- Astudiaethau Cymru
- Ymchwilwyr Gyrfa Cynnar
- HASS.

Roedd meini prawf y cais wedi'u diweddarau i hyrwyddo Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant, gyda phroses i fonitro data ymgeiswyr wedi'i sefydlu i sicrhau bod y rhaglen yn cyrraedd amrywiaeth o ymgeiswyr, gan gynnwys y rhai o grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol.

3) Cyfarfodydd byrddau crwn i drafod arloesi

Roedd y Gymdeithas yn cynnull rhaglen o weithgareddau i helpu i lywio a gwella polisiau ac arferion arloesi yng Nghymru. Roedd y rhaglen yn cael ei harwain gan yr Athro Rick Delbridge, ymgynghorydd arbennig i'r Llywydd ar ymchwil ac arloesi.

Roedd hon yn rhaglen amserol, o ystyried cyhoeddiad diweddar Strategaeth Arloesi BEIS ar gyfer y DU, Bil yr Asiantaeth Ymchwil a Dyfeisio Blaengar, pwysigrwydd cynyddol agenda ar sail lleoedd, ac ymrwymiad adolygiad gwariant llywodraeth y DU i gynyddu gwariant Ymchwil a Datblygu i £20 biliwn dros y 3 blynedd nesaf.

Roedd Llywodraeth Cymru yn adolygu ei pholisiau arloesi, ac yn datblygu strategaeth arloesi draws-lywodraethol integredig newydd. Byddai Bil Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) yn newid y dirwedd ar gyfer ymchwil ac arloesi o fewn Addysg Uwch.

Mae'r rhaglen wedi cynnwys cyfarfodydd bord gron misol gydag arweinwyr meddwl ac ymarferwyr yn y maes, gan gynnwys rhai o Gymrodyr y Gymdeithas. Estynnodd y Prif Weithredwr ddiolch i'r holl Gymrodyr hynny a gymerodd ran am eu mewnbwn.

Edrychodd y cyfarfod bord gron gyntaf ar strategaethau arloesi i Gymru, gyda thrafodaethau dilynol yn seiliedig ar y themâu canlynol:

- Gwersi o genhedloedd bach arloesol
- Rôl parciau gwyddoniaeth
- Cysyniad y comin arloesi
- Cenhadaeth ddinesig ym maes arloesi
- Arloesi yn y trydydd sector

Roedd y Gymdeithas wedi gweithio gyda rhanddeiliaid newydd, a'r adborth a gafwyd oedd bod y gofod a ddarparwyd ar gyfer trafodaethau agored a gonest Chatham House ar y themâu hyn wedi bod yn hynod werthfawr. Roedd adroddiadau dienw o bob cyfarfod bord gron ar gael ar wefan y Gymdeithas, a byddai canfyddiadau'n cael eu coladu er mwyn nodi themâu allweddol ac ystyried argymhellion i helpu i lywio a gwella strategaethau arloesi a'r amgylchedd arloesi yng Nghymru.

Gorffennodd y Prif Weithredwr drwy ddiolch i'r holl Gymrodwr a fu'n rhan o helpu'r Gymdeithas i gyflawni ei gwaith, ac anogodd bob Cymrawd i ymgysylltu â'r Gymdeithas os hoffent gyfrannu yn y dyfodol.

9. Cyhoeddi'r Cymrawd Newydd Er Anrhydedd, Charles Burton

Cyflwynodd yr Is-lywydd STEMM, y Cymrawd er Anrhydedd, Charles Burton.

Mae Charles Burton wedi bod yn un o brif ffigurau celf Cymru. Yn ystod ei gyfnod fel myfyriwr yng Nghaerdydd, cafodd ei gydnabod yn ffigwr canolog yng Ngrŵp dylanwadol y Rhondda, a phrynwyd ei waith ar gyfer casgliadau cyhoeddus. Yn y Coleg Celf Brenhinol, roedd yn cael ei ystyried yn un o'r rhai mwyaf bywiog mewn cenhedlaeth a oedd yn cynnwys Frank Auerbach a Peter Blake. Yn 24 oed, enillodd Fedal Aur yr Eisteddfod Genedlaethol.

Trwy gydol y 1960au, bu'n Bennaeth Paentio yng Ngholeg Celf Lerpwl, pan oedd yn ganolbwynt i'r gwrthryfel diwylliannol a gynhyrchoedd y Beatles a Beirdd Lerpwl. Dychwelodd i Gymru ym 1970, a chwaraeodd rôl greadigol fel Pennaeth Celf a Phaentio ym Mhrifysgol Morgannwg, lle'r oedd yn gwasanaethu fel athro ysbrydoledig wrth barhau i gynhyrchu gweithiau gwyth.

Dangosodd ystod ei baentiadau y dylanwadau rhyngwladol ar Siarl yn ystod cyfnod y gwasanaeth Cenedlaethol a dreuliodd yn yr Aifft ac yn ddiweddarach yn Ewrop, yn fwyaf nodedig Ffrainc. Mae ei luniau o'r Rhondda yn ffurfio casgliad trawiadol o waith. Mae ei gyfres o baentiadau o'r dynion ambiwlans arwrol yn ystod y rhyfel yn cyfleu'n ingol yr ymdeimlad ofnadwy o erchyllterau rhyfel.

Mae'n Gymro angerddol yn ei ymwybyddiaeth ddiwylliannol gyfoethog o'r cymoedd wrth siapio Cymru gyfoes, ac mae wedi ymrwymo i ddangos arwyddocâd diwylliannol a chymdeithasol y dimensiwn rhyngwladol ac Ewropeaidd i Gymru a'i datblygiad presennol/yn y dyfodol.

Anerchodd Charles Burton y Cyfarfod Cyffredinol Blyneddol:

:

“Thank you very much.

“As a painter, a practitioner I feel particularly honored to be awarded this Honorary Fellowship. I began 88 years ago. I used to be taken to see my great grandmother and she had a tin chest in her bay window. In order to keep me entertained, I was given a little piece of paper and a pencil, and I made drawings. These were very important and probably caused the whole of my future.

“I remember two questions that I asked when I was there as a child. I asked my father how can I draw a mountain and how can I draw a tree? If he were still alive, I would ask him the same questions now.

“The other questions was, I was dissatisfied with the pencil and paper. That was a more important question, it is like a four year-old complaining that the violin wasn't tuned properly. That was the main point of my time as a child. At the age of seven I went to Penyreglyn Junior Boys School, it was a wonderful school, we had the same teacher for the whole time we were there.

“They never spoke about the future, only about the next step. The proof of the power of Penyreglyn school is that in my group there was a nuclear physicist, a consultant anesthetist who worked for the Royal Family, a Harbormaster of Durban, the youngest headmaster in Britain, a trouble shooter for BP and me. Not bad, I think it proves that this little school in Treherbert had the right idea.

“From there I went to an excellent grammar school, but the trouble was, it was during the war so there was no art teacher, he had had to join the forces. So, the point is, I never had an art lesson I my whole life.

“I went to the College of Art and it was a wonderful time because the war had just finished. All the students who had to go to the forces came back and they were so helpful and kind to us youngsters. It was a brilliant time. We were expected to make drawings in sketchbooks and of course you could only draw what you could see. But that was the start.

“After the first two years I started painting and having never been taught, I just looked at as many paintings as I could. I mean, rugby is about rugby and painting is about painting. One thing that was important just after the war, there was a big Van Gough exhibition that I went to see. I had read a book about him, and he said that he had held an exhibition in a café and that was a clue to my future. I then decided that I would paint pictures for the people I knew.

“These paintings were of the Valleys. The painting were small because the people live in small houses and that was the beginning and maybe the end as well.

Thank you very much”

Estynnodd yr Athro Charlton ddiolch i Charles Burton, a chynnig croeso cynnes iawn gan bawb yn y Gymdeithas.

10. Anrhydeddau, Gwobrau a Dyfarniadau

Nododd y Llywydd y byddai hyn fel arfer yn gyfle i gyflwyno enillwyr medalau'r Gymdeithas, fodd bynnag, roedd y newid i gylch y medalau yn golygu bod y cylch yn parhau ar agor. Anogodd y Llywydd y Cymrodyr hynny oedd yn bresennol i edrych ar y medalau rydyn ni'n eu dyfarnu, ac ystyried os ydyn nhw'n adnabod unrhyw un y dylid eu henwebu.

Roedd Papur 2022/04 yn rhestr o'r holl anrhydeddau a gwobrau roedd y Gymdeithas yn ymwybodol roedd Cymrodyr wedi eu derbyn yn ystod y 12 mis blaenorol.

Roedd y Llywydd a'r tîm Gweithredol yn y Gymdeithas yn falch iawn o weithio gyda grŵp mor nodedig o unigolion, llongyfarchodd y Llywydd yr holl Gymrodyr ar eu llwyddiannau a'u llwyddiant.

Fe wnaeth y Llywydd atgoffa aelodau mai dim ond anrhydeddau a gwobrau y cawsant wybod amdanynt yr oeddent yn gallu eu hadrodd, ac ymddiheurodd os oedd unrhyw un wedi'u methu. Gofynnwyd i Gymrodyr gysylltu â Joe Boyle, y Swyddog Cyfathrebu, i'w hysbysu am unrhyw hepgoriadau. Byddai'r rhain yn cael sylw mewn Bwletin Cymrodyr sydd ar ddod.

Eleni, roedd yr ystod o anrhydeddau a gyflawnwyd gan y Gymrodoriaeth yn cynnwys dwy Fonesig a nifer o wobrau. Roedd yn eithaf syfrdanol ac yn dangos amrywiaeth ac ehangder y gwaith yr oedd Cymrodyr y Gymdeithas yn cyfrannu ato.

Roedd yn anodd iawn dewis cyflawniadau penodol pan oedd pob un yn llwyddiannau mor nodedig. Cafodd Cymrodyr eu hatgoffa nad oedd y papur yn cynnwys y nifer helaeth o lyfrau a chyhoeddiadau yr oedd Cymrodyr wedi gweithio arnynt drwy gydol y flwyddyn.

Fe wnaeth y Llywydd longyfarch yr holl Gymrodyr am eu llwyddiannau drwy'r flwyddyn.

11. Cyhoeddi'r Cymrawd Er Anrhydedd Newydd, Syr Karl Jenkins

Roedd Syr Karl Jenkins yn gyfansoddwr cerddorol o fri rhyngwladol gyda threftadaeth Gymreig gryf, gan gynnwys gradd mewn cerddoriaeth o Brifysgol Caerdydd (B.Mus).

Fe ddangosodd arolwg byd-eang yn 2011 fod Karl Jenkins ymhlith y cyfansoddwyr byw oedd wedi perfformio fwyaf.

Yr agwedd fwyaf nodedig ar ei gerddoriaeth, sydd yn cael ei gynrychioli gan y ffenomenon "traws-genre" byd-eang Adiemus, yw ei ansawdd arloesol a'i wreiddioldeb llwyr.

Fe wnaeth ei arddull a'i onestrwydd bontio ffiniau cerddorol dros y blynyddoedd. Wrth dderbyn gwobr Classic FM am 'wasanaeth eithriadol i gerddoriaeth glasur', darllenodd ei ddyfyniad: "Fel cyfansoddwr, nid yw'n cydnabod unrhyw ffiniau – cerddorol, masnachol, daearyddol, neu ddiwylliannol. Mae ei ffordd o feddwl a chyfansoddi mewn tiwn berffaith gydag ysbryd yr oes".

Roedd ei weithiau eraill yn cynnwys Palladio, y darn poblogaidd ar gyfer cerddorfa linynnol, a Quirk, Cantata Memoria (a gyfansoddwyd i gofio 50 mlynedd ers trychineb Aberfan).

Efallai mai The Armed Man: A Mass for Peace yw ei waith mwyaf adnabyddus, sydd wedi cael ei berfformio bron 3000 o weithiau ers ei berfformiad cyntaf yn y flwyddyn 2000. Mae ei recordiad o'r darn hwn wedi bod yn siartiau Clasurol y DU ers 18 mlynedd.

Dyfarwyd Cymrodoriaeth i Syr Karl yn yr Academi Gerdd Frenhinol (FRAM), lle mae ystafell wedi'i henwi ar ei ôl. Ymhlith nifer o wobrau eraill ar draws y byd, cafodd ei urddo'n farchog yn rhestr Anrhydeddau Pen-blwydd y Frenhines yn 2015.

Anerchodd Syr Karl y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol:

"I thank President Thomas, his associates and the people who nominated me for this fantastic honour which I appreciate greatly, it is fantastic.

"Some of my life history has just been mentioned and I was going to briefly discuss my life as a musical tourist and where it has led me. Because I have been through a few genres and up various avenues, very few of which were planned.

"It was very much that I wanted to be in music and a musician, and my journey started in Penclawdd. I was born in Neath hospital. I am from a Welsh family, but I had an interesting grandfather, in that he was a Swedish sailor who sailed into Newport docks many years ago. Then met my grandmother who was a cockle picker in Penclawdd and went there every Saturday to sell cockles. They met and marriage ensued many years later. And I was born. This is a good opera plot because that grandmother was drowned out in the Bury Estuary with eight other cockle pickers, they were surrounded by a freak tide, so as I say, a nice opera plot.

"But my father was hugely instrumental. He was a local choir master, organist, a schoolteacher by profession. He played the piano and the house was full of music. Mainly Bach, much of it Germanic in origin, Bach, Mozart, Beethoven, the usual suspects. But he was a massive influence and music was always in the house and he introduced me to music when I was about six.

"He gave me piano lessons, an instrument on which I never really shone. I was ok, I progressed moderately, and then in junior school I learn to play the recorder, on which I had far more skill. So when I went in to grammar school at the age of 11, I started playing the oboe, which lead to various youth orchestras. The local Glamorgan orchestra, the national youth orchestra of Wales. Then there came a big musical division in my life when was a teenager. Because I didn't like what was popularly perceived as being contemporary classical music of the time which meant writing in a style that was atonal music, or serialism, where you write twelve notes and then write it backwards or upside down. But it doesn't always represent great music to me. Bach could do this trick and still go to the heart as well as the head.

"So, I fell in love with jazz because I loved the improvisatory side of it, it was vibrant, energetic and still tonal within keys. So, I had this dual love going through school and I had an aim of becoming a musician but I didn't really know in what genre or what kind of musician.

"I listened to Jazz on records and learnt to play a bit. Gradually I played the saxophone as well as the oboe and I always played the piano to a certain extent.

"Heading for Cardiff to do a Bachelor of music degree, which I suppose is one of the few outside Oxbridge that had a fantastic music department, with Yr Athro Joe Morgan and the very well know and brilliant Welsh composer, Alan Hoddinott who was composition and orchestration lecturer.

"I did my BMus degree there for three years and I decided what to do. Well, I thought I was deciding what to do, which was to go to London to the Royal Academy of Music.

"1966 was a pivotal year because that was the year I left Cardiff to go to London to the Academy. During that summer, what was called the first of the Jazz summer schools in the UK was introduced, which happened in Bury training college. I went along to that and I met a composer called Graham Collier who said, when you come to London, give me a ring. So I did and this was autumn 1966, just

before the Aberfan disaster, which had a huge impact on us all who were around at the time. Which later led to me writing a piece to commemorate 50 years with fantastic lyrics by the wonderful Mererid Hopwood who wrote amazing words in Welsh and English.

“Having come to the Academy, I moonlighted whilst doing my daily studies and also working as a Jazz musician at Ronnie Scott’s club and with various other people.

“I joined various bands, one called Nucleus and another called Soft Machine, named after a novel by William Burrows which referred to the soft machine being the human body, so we are all soft machines. That was an interesting and innovative band, it became a jazz improvising band and became involved with fusion music. Jazz is historically played to a swing rhythm that is triplets to those who are musically inclined, and then jazz started operating with rock music which had even quavers. It was a slightly rhythmic shift but people improvised over this quite willingly and it is quite prevalent now.

“The Jazz bug had been caught in Cardiff and we had a university band who won the inter university Jazz competition open to the UK, in 1963 or 64.

“My main dislike, well not dislike, because to place my love of tonal music, it goes as far as Stravinsky, early Schoenberg, a lot of modern music but later the Second Viennese School, I didn’t like so much but I could see the craft in Webern and Alban Berg. Stockhausen, I didn’t care for much.

“I find tonal music to be extremely emotional. Without tonality, which someone said was a gift from God, you lose structure where one oscillates against the other and you get minor keys and major keys, you get sad music and happy music.

“My main mission as a composer is to communicate with people without dumbing down what I do myself. One critic said of me that as a composer I was emotionally manipulative which I thought a fantastic commendation that one could move people. And I get letters from people everywhere telling me how much my music has moved them which is very humbling and for which I am eternally grateful.

“As I said I went through different stages. Then, which was pivotal, I wrote a lot of music for television commercials at a time when television commercials had a great standard of production of film and of values and ideas. And people went on to become quite famous later, Alan Parker, Ridley Scott, Tone Scott and Hugh Hudson were writing music for commercials at that time. My area of expertise was generally large orchestral music score.

“However, London being the place it is, where there is someone who can play everything there. There was a huge need for people who wrote so called ethnic music, which I refer to as indigenous music, traditional music from different countries. So I learnt a lot about Indian music, African music and Arabic music. All this went into the melting pot that I drew from, I have always resisted categorisation. But all of us who write music, composer, in the West at least, use the same 12 notes, but in a different order. There is great music in any genre, even a simply played blues or a complicated orchestral ensemble, there is great music at either end of the spectrum. And all of this became the melting pot that was my pallet or my armoury from delving into different cultures. But the important thing to me was that it had to have integrity and not sound like one style being bolted on to another which can sound very shallow and superficial.

“After Adiemus, which had a global impact, I was commissioned by the Royal Armouries around the Tower of London to write “The Armed Man” that also found Global resonance.

“Thereafter I had a series of Classical works like Requiem, Gloria, Sancta Marter. Pieces based on traditional Christian text that were compatible for different cultures. Requiem, for example, had a lot of Haiku poems within the Cristian text sung in Japanese that refer to symmetry commentary on life and death.

“Onward I went and that took me to what I am doing now. None of these stages were pre-planned Adiemus happened by a series of accidents by working in television media and being asked on the back of Adiemus to create a more classical work.

“Then you saw the other works and I have also written a lot of concertos for people in that time at the LSO.

“I have been fortunate enough to write music with Bryn Terfyl, Kiri Te Kanawa and many more for which I am very grateful. I had no plan and I refer to myself as a musical tourist, but by delving in to all these cultures learnt a lot about global music and how it all comes together. I see no barrier of precedence between different styles or different genres of music.

“I am currently writing a long piece called “One World” which is to do with the planet and how we got here both in a biblical and a big bang sense. The text is drawn from different cultures and world cultures and there is a mantra that comes from India and has Indian flavours.

“There is a lot of talk nowadays about cultural misappropriation, but without that I don’t think I would have had a career really. But it is all Good mannered and is all done in good faith, with a complete admiration and respect for drawing from different cultures, nothing is ever demeaned.”

Yr Athro Charlton thanked Syr Karl and offered a very warm welcome from everyone in the Society.

12. President’s Address

Prynhawn da. Ar y diwrnod rwy'n ei ddeall yw pen-blwydd y Gymdeithas yn 12 oed, rwy'n falch iawn o gael y cyfle hwn i siarad gyda chi gyd ar ddiwedd blwyddyn arall yn llawn cyfleoedd, heriau a newid. Hoffwn ailadrodd croeso cynnes y Gymdeithas i'n Cymrodyr ar Anrhydedd newydd: Yr Athro Julia King, y Farwnes Brown o Gaergrawnt, Charles Burton, y Fonesig Sue Ion, a Syr Karl Jenkins - a diolch am y cyflwyniadau hynod ddiddorol heddiw.

Hoffwn estyn y croeso hwnnw hefyd i'n holl Gymrodyr newydd. Rydych yn dod ag ystod amrywiol iawn o arbenigedd a phrofiadau gyda chi, ac rwy'n edrych ymlaen at weld hynny'n cyfoethogi ein cymuned Gymrodoriaeth a gwaith y Gymdeithas ymhellach. Yr hyn na fyddwch i gyd yn ymwybodol ohono, ond efallai y bydd ein Cymrodyr presennol yn cofio o fy araith y llynedd, yw fy mod i wedi rhoi diweddariad am ymrwymiad newydd y Cyngor i gydraddoldeb ac amrywiaeth. Roedd ein ffocws cychwynol ar y

cydbwysedd rhwng y rhywiau yn y Gymrodoriaeth, a gosodwyd targed gennym i gynyddu enwebiadau menywod o'r cyfartaledd diweddar o 30% hyd at 50%.

Mae'n bleser gennyf ddweud ein bod i bob pwrpas, wedi cyflawni ein targed o 50% o enwebiadau menywod (38 allan o 77) mewn blwyddyn yn unig, a golygai hyn bod cydbwysedd bron â chael ei gyflawni rhwng y rhywiau ymhlith y Cymrodryr a dderbyniwyd. Roedd 32 allan o 66 Cymrawd newydd yn fenywod – sef 48.5%. Rydym ymhlith y cyntaf o'r prif academiau cenedlaethol i gyrraedd ffigurau fel hyn, ac rwy'n hynod ddiolchgar i'r staff a'r Cymrodryr sydd wedi gwneud gwelliannau i'n prosesau, a phob un ohonoch sydd wedi ein helpu'n rhagweithiol i gyrraedd y nod hwn. Er y dylsem, a hynny'n gwbl briodol, ddathlu'r naid hon ymlaen i'r Gymdeithas, dydyn ni ddim eisiau gorffwys ar ein bri. Daliwch ati i'n helpu i gyflawni ein nod o fod yn Gymdeithas amrywiol a chynhwysol, yn enwedig wrth ystyried pwy y gallech eu henwebu pan fydd enwebiadau ar gyfer Cymrodryr y flwyddyn nesaf yn agor ar 1 Mehefin.

Er bod y deuddeg mis diwethaf wedi cyflwyno nifer o heriau - a heriau parhaus, bu rheswm i ddathlu. Unwaith eto, rydym wedi gweld bod gan brifysgolion ac ymchwil rôl bwysig yn yr adferiad ar ôl y pandemig. Mewn ystyr ehangach, mae Covid-19 a'i ganlyniadau wedi codi ymwybyddiaeth o bwysigrwydd ymchwil, ac o fuddsoddi yn ein harbenigwyr a'u cefnogi. Mae hyn yn gwneud gwaith sefydliad fel Cymdeithas Ddysgedig Cymru, gyda'n 600 o Gymrodryr yn rychwantu ystod enfawr o ddisgyblaethau, yn fwy perthnasol nag erioed.

Mae dathlu ymchwil o Gymru yn ganolog i'r hyn mae'r Gymdeithas hon yn ei wneud. Dyna pam yr ydym yn croesawu cydnabyddiaeth REF2021 o gryfder, llwyddiant a gwerth cyhoeddus yr ymchwil gan brifysgolion Cymru. Rydym yn sylweddoli bod angen ymdrech fawr i gyflawni'r broses REF, a hoffwn gymryd eiliad i ddiolch i bawb a gymerodd ran, a diolch hefyd i bawb sy'n cefnogi ymchwil ym mhrifysgolion Cymru.

Mae'r casgliad bod 83% o ymchwil yng Nghymru ymhlith y gorau yn y byd neu'n rhagorol yn rhyngwladol, yn drawiadol. Mae'r ffaith bod 89% o'r ymchwil hwn yn cael effaith sydd ymhlith y gorau yn y byd neu'n rhagorol yn rhyngwladol, yn achos i ddathlu. Mae'r canlyniadau hyn yn adeiladu ar REF2014, ac yn rhoi darlun o gynnydd. Mae ymchwil o Gymru yn digwydd mewn amgylchedd cefnogol. Mae'n edrych tuag allan. Mae'n newid bywydau pobl yng Nghymru, y DU ac yn fyd-eang. Mae ein Cymrodryr yn cyfrannu llawer at yr ymchwil hwn, o bob maes pwnc a disgyblaeth. Rydym yn arbennig o falch felly, bod REF2021 yn cydnabod sut mae ymchwil Cymru yn rhagori ar draws sefydliadau ac ar draws STEM, y Dyniaethau, y Celfyddydau a'r Gwyddorau Cymdeithasol. Mae prifysgolion Cymru'n

chwarae rhan hanfodol yn y gwaith o fynd i'r afael â'r heriau niferus sy'n ein hwynebu heddiw, ac y byddwn yn eu hwynebu yn y dyfodol, ac ni ellir gwadu eu gwerth cyhoeddus. Byddwn yn ymgysylltu ymhellach â'r canlyniadau fel y gwnaethom gyda REF2014. Byddwn yn cynnig dadansoddiad a dehongliad pellach yn y misoedd i ddod, i ddysgu unrhyw wersi a chefnogi taith o welliant parhaus.

Un o'r newidiadau mwyaf i'r Gymdeithas eleni fu penodi ein Prif Weithredwr newydd. Gadawodd Martin Pollard ni ym mis Rhagfyr i ymuno â'r Primary Science Teaching Trust fel eu Prif Weithredwr. Hoffwn ddiolch i Martin am arwain y sefydliad dros y tair blynedd diwethaf. Mae effaith ei waith gwych ar ein hagenda cydraddoldeb ac amrywiaeth, yn ogystal â bwrw ymlaen â'n Rhwydwaith Ymchwil Gyrfa Cynnar yn benodol, wedi bod yn amlwg heddiw.

Fodd bynnag, rydym wrth ein bodd ein bod ni wedi penodi Olivia, a ddechreuodd yn y Gymdeithas ym mis Chwefror. Mae'n hi'n dod â chyfoeth o wybodaeth o'i rolau blaenorol gyda CCAUC a Phrifysgolion Cymru. Roedd mewnwelediad Olivia i'r amgylchedd polisi, ei gwybodaeth am ddiwylliant a blaenoriaethau ymchwil Cymru, a'i gweledigaeth ar gyfer datblygu rôl y Gymdeithas Ddysgedig, yn ei gwneud hi'n berffaith ar adeg bwysig yn ein datblygiad.

Rydw i eisiau cydnabod ymdrechion eithriadol ein tîm o staff talentog hefyd, a oedd, gyda chymorth yr Ysgrifennydd Cyffredinol, yr Athro Alan Shore, a weithredodd fel Prif Weithredwr dros dro, wedi rheoli'r newid rhwng Prif Weithredwyr gyda llwyddiant mawr – a hefyd y Cymrodyr sy'n cyfrannu mewn ffyrdd mor amrywiol i'n digwyddiadau, ein gwaith polisi a'n gweithgareddau. Rwy'n ddiolchgar iawn i chi gyd.

Yn ogystal â'r uchafbwyntiau a grybwyllwyd yn gynharach gan Olivia, hoffwn dynnu sylw at ychydig o ddatblygiadau pellach sy'n dangos ehangder gweithgareddau'r Gymdeithas.

Yn gyntaf, roedd Bil Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) yn un o brif ffocws ein gwaith polisi. Mae'r Bil yn diddymu Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC), ac yn creu Corff newydd a Noddir gan Lywodraeth Cymru o'r enw y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil (CADY). Bydd y corff hwn yn gyfrifol am ariannu, goruchwyllo a rheoleiddio addysg drydyddol ac ymchwil yng Nghymru. Mae'r Bil, a'r Ddeddf y bydd yn arwain ati, yn gyfle i symud y sector yng Nghymru i sefyllfa gryfach i elwa o'r agenda ffyniant bro mewn perthynas ag ymchwil a datblygu. Drwy gydol y broses o ddatblygu'r Bil hwn a'i gynnydd diweddar drwy'r Senedd, rydym wedi canolbwyntio ar yr agweddau sy'n berthnasol i ymchwil ac arloesi, ac wedi dadlau ei fod yn hanfodol bod y sector ymchwil yn barod i elwa o gynnydd

Llywodraeth y DU mewn buddsoddiad. Yn benodol, rydym wedi galw am ddiogelu cyllid ymchwil craidd yn well, ac am ychwanegu dyletswydd strategol ychwanegol ar gyfer ymchwil at brif ddyletswyddau'r Comisiwn sy'n canolbwyntio ar addysg. Rydym yn croesawu'r ffaith fod y Gweinidog wedi cyflwyno diwygiadau'n ddiweddar sy'n cydnabod pwysigrwydd ymchwil yn well o ganlyniad i'r Bil, ac sy'n adlewyrchu uchelgais Llywodraeth Cymru i annog y sector AU yng Nghymru i ddarparu ymchwil sydd ymhlith y gorau'n y byd.

Mae adeiladu sector mwy gwydn yn hanfodol, gan fod yr ansicrwydd parhaus ynghylch disodli cynlluniau ariannu Ewropeaidd yn cyflwyno heriau. Nid yw'r cysylltiad â Horizon ac Euratom wedi'i gadarnhau eto, a gallai hyn beryglu cydweithrediad ymchwil, cyllid ymchwil a symudedd ymchwilwyr. At hynny, ar hyn o bryd, nid yw'n ymddangos bod Cronfa Ffyniant Gyffredin Llywodraeth y DU yn mynd i ddyblygu Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop. O ystyried pa mor bwysig oedd y buddsoddiad hwnnw ar gyfer ymchwil a chapasiti ymchwil yng Nghymru, gallai effaith y rhaglenni hyn i'r sector addysg uwch fod yn sylweddol. Rydym yn parhau i weithio gyda'r saith academi genedlaethol (Y Gymdeithas Frenhinol, yr Academi Brydeinig, yr Academi Beirianeg Frenhinol, academi'r Gwyddorau Meddygol, Academi Frenhinol Iwerddon a Chymdeithas Frenhinol Caeredin) ac ALLEA (holl Academiâu Ewropeaidd) i ailadrodd pwysigrwydd cymdeithas Horizon i lywodraeth y DU, llywodraethau Ewrop, ac i gynrychiolwyr yr UE. Cafodd rôl yr academiâu cenedlaethol ei chydabod y llynedd yn Strategaeth Arloesi Llywodraeth y DU, a oedd yn adlewyrchu'r ffaith bod "Cymrodyr yn cynrychioli'r gorau o wyddoniaeth, ymchwil, arloesi a pheirianeg y DU. Maen nhw'n chwarae rhan bwysig yn y gwaith o ddenu, meithrin a chadw talent ymchwil ac arloesi eithriadol."

Gan gydnabod cryfder mewn cydweithredu, yn ystod y flwyddyn ddiwethaf rydym wedi parhau i ddatblygu'r Gynghair Academiâu Celtaidd gydag Academi Frenhinol Iwerddon a Chymdeithas Frenhinol Caeredin. Rydym yn gweithio gyda'n gilydd i edrych ar yr agenda ffyniant bro a'i ganlyniadau ar gyfer cydweithio rhynglywodraethol ar lefel awdurdodau lleol, y fargen ddinesig, llywodraeth genedlaethol ddatganoledig a llywodraeth y DU. Byddwn yn ystyried hefyd, sut y gallai ffyniant bro weithio yn y gwledydd datganoledig, a beth y gellid ei flaenoriaethu. Rydym yn cynllunio ein cyfle cyntaf hefyd i gyfarfod mewn person ers sefydlu'r Gynghair yn ffurfiol y llynedd.

Yn ogystal â'n gwaith sy'n edrych tuag allan, dros y flwyddyn ddiwethaf rydym wedi bod yn datblygu polisi iaith Gymraeg newydd i'r Gymdeithas. Bwriad y polisi yw gosod statws a dilysrwydd y Gymraeg yng ngweithdrefnau a gweithgareddau'r Gymdeithas, a nodi'r dulliau o ddefnyddio a hyrwyddo'r Gymraeg wrth gyfathrebu ag eraill. Mae'n tynnu sylw hefyd at ffyrdd o hyrwyddo cynnig y Gymdeithas

o wasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg. Yn unol â Cymraeg 2050, byddwn yn rhoi pwyslais ar ddysgu a defnyddio'r Gymraeg hefyd, yn ogystal â chreu seilwaith i gefnogi ein staff i ddatblygu eu sgiliau iaith a'u hyder. Dyma ein hymrwymiad i gyfrannu at uchelgais Cenedlaethau'r Dyfodol o gael iaith Gymraeg ffyniannus, ac mae'n rhan sylfaenol o'n hunaniaeth fel sefydliad cenedlaethol i Gymru. Rwy'n ddiolchgar iawn i'r Athro Alan Shore a'r gweithgor a gadeiriodd – Nia Williams, Lynn Williams, Eleri Pryse, ac Enlli Thomas, a ddatblygodd y polisi hwn, o dan gyfarwyddyd y Cyngor ac mewn ymgynghoriad â'r tîm staff, ac rwy'n annog y Cymrodyr hynny sy'n gallu cefnogi a chyfrannu at fwy o ddefnydd o'r Gymraeg i wneud hynny.

Mae'r amrywiaeth o ddigwyddiadau a gyflwynwyd gan y Gymdeithas eleni yn dangos ehangder y partneriaid rydym yn gweithio gyda nhw hefyd. Ym mis Mehefin, buom yn gweithio ochr yn ochr â Phrifysgolion Cymru i gael rhagolwg ar y Rhwydwaith Arloesi Cymru (RhAC) newydd, a gafodd groeso cynnes gan Vaughan Gething AS, Gweinidog yr Economi a Thrafnidiaeth.

Ym mis Hydref, siaradodd Athro Hanes ym Mhrifysgol Rhydychen a Chymrawd Anrhydeddus Cymdeithas Ddysgedig Cymru, yr Athro Margaret MacMillan, mewn digwyddiad darlithio'r Gymdeithas ar yr hyn y gallwn ei ddysgu o hanes i'n helpu i ddelio ag argyfyngau'r presennol a'r dyfodol. Archwiliodd yr Athro MacMillan wersi a ddysgwyd o argyfyngau'r gorffennol, yn ei darlith ac mewn sgwrs â'i chyd-hanesydd, yr Athro Syr Richard Evans.

Ac ym mis Tachwedd, fe wnaethom ffurfio partneriaeth â Phrifysgol Glyndŵr Wrecsam i archwilio sut mae mabwysiadu 'cenhadaeth ddinesig' yn newid y ffordd y mae angen i brifysgolion weithio a meddwl. Rwy'n gobeithio bod llawer ohonoch wedi mynychu ac wedi elwa o un o'r rhain, neu o un o'r digwyddiadau eraill mae'r Gymdeithas wedi eu rhedeg neu eu cefnogi dros y flwyddyn ddiwethaf. Os wnaethoch chi fethu digwyddiad, peidiwch ag anghofio bod recordiadau o lawer o'n digwyddiadau o'r gorffennol ar gael ar sianel Youtube y Gymdeithas, yn ogystal â chynnwys fideo arall fel ein "Canolbwytîwch ar ein Cymrodyr" poblogaidd.

Mae'r holl waith hwn yn cael ei lywio gan ein Cyngor, sef bwrdd ymddiriedolwyr y Gymdeithas, ac sydd felly'n gyfrifol am lywodraethu a rhedeg ein helusen yn effeithiol. Mae'n parhau i fod yn fraint gweithio ochr yn ochr â fy nghyd-aelodau o'r Cyngor, ac rwy'n edrych ymlaen yn fawr at weithio gyda chi mewn person eleni. Mae aelodau'r Cyngor – ac yn wir ein pwyllgorau llywodraethu, pwyllgorau craffu a phwyllgorau medalau – yn cyfrannu llawer iawn o amser ac arbenigedd i'r Gymdeithas bob blwyddyn.

Mae fy nodyn olaf o ddiolch yn mynd i bob prifysgol yng Nghymru am y cyfraniadau ariannol hael a wnânt i'n gwaith. Rwy'n ddiolchgar iawn eu bod wedi parhau i gefnogi'r Gymdeithas drwy gydol blwyddyn heriol arall.

Yn seiliedig ar yr holl gefnogaeth hon, rwy'n edrych ymlaen at symud ymlaen i'r flwyddyn nesaf ar gyfer y Gymdeithas. Yn sgil penodi Olivia, rydym yn ailddechrau ein cynllun i adnewyddu strategaeth y Gymdeithas dros y misoedd nesaf. Mae'r ddau ohonom yn edrych ymlaen at lywio'r Gymdeithas i'w phennod nesaf, ac rydym yn awyddus i glywed eich barn wrth i ni ystyried sut rydym eisiau i'n academi genedlaethol fod ymhen 5 mlynedd. Cadwch lygad am ffyrdd o ymgysylltu â ni ar ein strategaeth a fydd yn cael ei chyhoeddi yn yr hydref.

Mae gan ein cenedl lawer o asedau unigryw sy'n rhoi'r potensial inni lwyddo'n fyd-eang. Cymrodyr y Gymdeithas hon yw un o'r asedau hynny, ac rydym yn edrych ymlaen at weithio gyda chi, ac ar eich rhan, i ddefnyddio'r wybodaeth eang ac amrywiol hon, er budd Cymru.

Wrth i ni gyrraedd diwedd ein trydydd Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol ar-lein, rwy'n mawr obeithio mai hwn fydd ein cyfarfod olaf a fydd yn cael ei redeg ar-lein yn unig. Er bod y ffaith i ni fod ar-lein eto eleni wedi caniatáu i'n Cymrodyr o bob cwr o'r DU - ac yn wir y byd - ymuno â ni, rwy'n siŵr eich bod chi wedi bod yn cofio manteision cyfarfodydd wyneb yn wyneb hefyd wrth i'r cyfyngiadau godi, ac wrth i ni gwrdd â ffrindiau a chydweithwyr eto. Mae'r Gymdeithas eisoes yn addasu i'r byd newydd o drefniadau gweithio ystwyth er mwyn peidio â cholli'r manteision y mae gweithio ar-lein wedi'u prynu i ni, ond rydym yn cydnabod manteision y cyfleoedd hynny i ailgysylltu mewn person hefyd. Fel y cyfryw, byddwch wedi derbyn gwahoddiad i fynychu un o ddau dderbyniad i Gymrodyr yn Aberystwyth ac yn Abertawe yr haf hwn. Hwn hefyd fydd ein cyfle cyntaf i ddathlu, croesawu a derbyn Cymrodyr a etholwyd yn ystod y tair blynedd diwethaf mewn person hefyd. Os na allwch fynychu'r rhain, bydd rhagor o gyfleoedd i gyfarfod ym Mangor a Chaerdydd yn yr hydref, felly rwy'n gobeithio'n fawr eich gweld yn fuan.

13. Date of the Next Meeting

Nododd y Llywydd y byddai'r Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol nesaf ar ddydd Mercher 24 Mai 2023.

Daeth y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol i ben am 4.45 p.m.

Apologies for the AGM were received from:

Yr Athro Ann Agar, Yr Athro Cara Aitchison, Mr David Allen, Yr Athro Peter Atkinson, Yr Athro Michael Berry, Yr Athro Michael Davies, Yr Athro Diane Edwards, Baroness Iora Finlay of Llandaff, Yr Athro Claire Gorarra, Yr Athro Judith Hall, Yr Athro Judith Hall, Yr Athro Angela John, Yr Athro Richard Jones, Yr Athro Diane Kelly, Yr Athro Frances Knight, Yr Athro Susan Rosser, Yr Athro Karin Wahl-Jorgensen, Yr Athro Helen Wilcox.